

Dossier sobre economia col·laborativa (i II)

Noves estratègies i dimensions alternatives de l'economia de plataforma

Coordinator: Lluís Alfons Garay Tamajón

ALTERNATIVES AL CAPITALISME DE PLATAFORMA

Democratitzant l'economia de plataforma

Melissa Renau Cano*

Universitat Oberta de Catalunya

Mayo Fuster Morell

Universitat Oberta de Catalunya i Berkman Center

Ricard Espelt

Universitat Oberta de Catalunya

RESUM Plataformes com Glovo, Deliveroo i Uber Eats dedicades al lliurament a domicili s'han implantat en ciutats d'arreu del món. La seva expansió ha anat acompanyada d'un impacte sobre els drets dels treballadors i treballadores, en el que es considera com a capitalisme de plataforma. Tot i això, hi ha alternatives democràtiques vinculades a l'economia social i solidària i als comuns digitals. Aquest article analitza les qualitats democràtiques de quatre plataformes alternatives de lliurament a domicili que tenen seu a Europa (CoopCycle, CILFé, Crow i Mensakas). Per una banda, els resultats mostren que aquestes plataformes consideren els drets dels seus treballadors i treballadores i, per tant, són una alternativa al capitalisme de plataforma. D'altra banda, es demostra que aquestes plataformes tenen reptes importants, especialment en relació amb la seva sostenibilitat econòmica i escalabilitat.

PARAULES CLAU economia de plataforma; cooperativisme de plataforma; economia social; *gig work*; *riders*

ALTERNATIVES TO PLATFORM CAPITALISM

Democratising the platform economy

ABSTRACT *Platforms such as Glovo, Deliveroo and Uber Eats that operate in the field of food delivery have set up in cities all around the world. The expansion of these platforms has had an impact on workers' rights in what is considered as platform capitalism. Even then, democratic alternatives connected to the social and solidarity economy and digital commons exist. This article analyses the democratic qualities of four alternative food delivery platforms with headquarters in Europe (CoopCycle, CILFé, Crow and Mensakas). On the one hand, the results show that these platforms consider their workers' rights; that is the main reason why they form an alternative to platform capitalism. On the other hand, the analysis shows that these platforms face important challenges, especially regarding their economic sustainability and scalability.*

KEYWORDS *platform economy; platform cooperativism; social economy; gig work; riders*

1. Introducció

Al mateix temps que empreses com Glovo, Deliveroo i Uber Eats han atret moltes inversions, els seus models de negoci són àmpliament qüestionats (Ball, 2020). Baixos salaris, males condicions laborals o manca de protecció social són característiques comunes de totes elles (Urzi Brancati *et al.*, 2020). Tot i que aquestes plataformes difereixen molt pel que fa als serveis que ofereixen, tenen en comú que el seu model de negoci no seria possible sense la incorporació de sistemes d'intel·ligència artificial (IA) o dispositius de geolocalització que permeten la recopilació massiva de dades (Lee *et al.*, 2015; Ivanova *et al.*, 2018; Veen *et al.*, 2019). En definitiva, aquestes plataformes exerceixen un gran control sobre els seus treballadors per mitjà de la pròpia tecnologia i no faciliten l'accés als sistemes de protecció social ni un desenvolupament professional (Forde *et al.*, 2017; Parent-Thirion *et al.*, 2017; Pesole *et al.*, 2018; Kilhoffer *et al.*, 2019). Així mateix, aquestes plataformes també accepten més treballadors del necessari, cosa que exacerba encara més la competència per torns i serveix com una eina més per disciplinar el treball (Altenried, 2019; Ivanova *et al.*, 2018).

Aquestes pràctiques que s'apliquen actualment a l'economia de plataforma, gràcies al suport de la tecnologia (Lee *et al.*, 2015; Rosenblat i Stark, 2015; Jarrahi i Sutherland, 2019), es basen en els principis del taylorisme (Taylor, 2006). És a dir, busquen millorar l'eficiència econòmica i la productivitat laboral implementant pràctiques com ara incrementar el control sobre el procés laboral, dividir les tasques en altres més simples i oferir un pagament basat en el rendiment dels treballadors (McGaughey, 2018; Wood *et al.*, 2019).

Malgrat que el debat públic i la recerca s'han centrat en aquestes plataformes extractivistes situades sota el paraigües del capitalisme de plataforma (Srnicsek, 2016), hi ha plataformes realment col·laboratives, basades en l'economia social i solidària (ESS) i el coneixement obert. De totes maneres, hi ha pocs estudis basats en anàlisis de casos empírics de plataformes alternatives o aquests estan centrats en projectes paradigmàtics com Fairbnb (Foramitti *et al.*, 2020; Petrucci *et al.*, 2019) o Smart (Charles *et al.*, 2020). Martinelli i altres (2019) van estudiar diferents casos de cooperatives de plataformes, destacant el seu potencial per crear i promoure llocs de treball de qualitat mitjançant les plataformes digitals, però sense analitzar amb profunditat les seves condicions laborals o les qualitats democràtiques que les configuren.

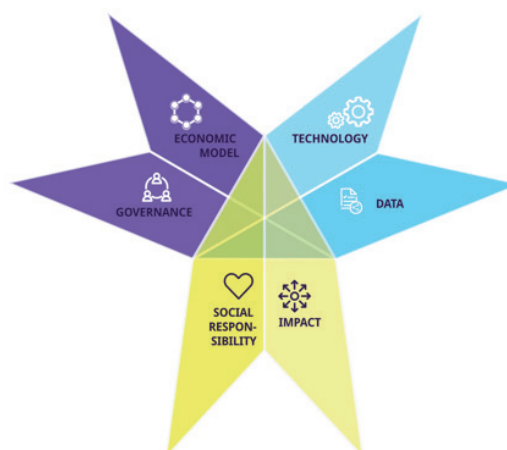
Aquest article pretén contribuir a aquest buit proporcionant una anàlisi holística dels elements clau que permeten distingir entre models de plataformes (Fuster Morell, 2018). D'acord amb el marc de les qualitats democràtiques de l'economia de plataforma (figura 1), proposem una anàlisi holística dels elements clau que constitueixen una plataforma i el seu impacte (Fuster Morell i Espelt, 2019). Per fer-ho, hem fet una etnografia digital de quatre

plataformes de lliurament a domicili i una entrevista semiestructurada a cada un dels casos. La recollida de dades es va dur a terme entre juliol i desembre de 2019.

2. 2. Qualitats democràtiques de les plataformes digitals

El marc de les qualitats de sostenibilitat de l'economia de plataforma (figura 1) es compon de sis dimensions que permeten una anàlisi holística dels models de plataformes. La dimensió de governança avalua la governança quant a la provisió de plataformes (transparència, polítiques de participació i constitució legal) i la interacció de la plataforma (fent coincidir les funcionalitats de la plataforma amb el grau en què els usuaris poden participar). La dimensió del model econòmic estudia la relació entre els beneficis econòmics (distribució i destinació) i el seu impacte social (condicions i drets laborals, tipus de creixement) i el model de sostenibilitat econòmica del projecte. Les polítiques tecnològiques fan referència a l'arquitectura i el programari tecnològic tenint en compte el grau de reproductibilitat, determinat pel tipus de llicència. Es consideren dos elements de les polítiques de coneixement: l'accés a les dades generades i la llicència del contingut. Finalment, la dimensió de responsabilitat social i impacte avalua les implicacions generades per l'activitat de la plataforma (exclusió, desigualtat de gènere, impacte ambiental, etc.).

Figura 1. Marc de qualitats democràtiques de l'economia de plataforma

3. Models d'economia de plataforma

El marc de les qualitats democràtiques de les plataformes digitals parteix de la hipòtesi que és possible distingir entre tres models de plataformes diferents: unicorns, open commons i *platform coops*. En aquesta secció, es presenten i analitzen els tres models i es relacionen amb el marc de qualitats democràtiques presentat en la secció prèvia.

La producció entre iguals basada en els comuns (Benkler, 2006) és un concepte utilitzat per descriure formes de producció caracteritzades per l'obertura a la participació (Fuster Morell, 2010), una forta igualtat en la distribució de les contribucions a la comunitat (Ortega, 2009), la descentralització (Crowston i Howison, 2006; Lanzara i Morner, 2004), la modularitat i granularitat (Benkler, 2006), la no coercitivitat i una coordinació basada en l'estigmèrgia (Siefkes, 2010), els processos transparents (Bauwens, 2007), la propietat intel·lectual comunitària (Wark, 2004) i les dimensions del valor més enllà de les concepcions monetàries (Fuster Morell *et al.*, 2016).

Les plataformes *open commons* són generalment promogudes per fundacions de govern comunitàries. Aquest model de plataforma utilitza el programari lliure de codi obert lliure (FLOSS) i llicències obertes que obren dades i coneixements, afavorint l'economia circular, atès l'impacte ambiental i l'orientació al valor social.

Les unicorns fan referència a les *startups* de plataformes promogudes per empreses tecnològiques amb una alta capitalització del mercat. El terme «unicorn» va ser utilitzat per primera vegada per Aileen Lee (2013) en una publicació a TechCrunch que feia referència a empreses nascudes després de 2003 i que s'havien valorat fins a 1.000 milions de dòlars de capitalització borsària en algun moment del seu cicle de vida. Les unicorns són empreses multinacionals orientades exclusivament al benefici econòmic, que restringeixen enormement la seva governança. Normalment es desenvolupen amb programari propietari i dades tancades. Les unicorns produeixen impactes disruptius sobre la sobirania de les ciutats, el medi ambient, la inclusió i el gènere.

Scholz i Schneider van popularitzar el terme “cooperativisme de plataforma” (Scholz, 2016; Scholz i Schneider, 2017). Segons Scholz (2016), les plataformes s'han de basar en els valors del cooperativisme i les eines digitals han d'augmentar l'escalabilitat de les plataformes i el seu impacte social i econòmic. Al mateix temps, Fuster Morell (2017) va afirmar que les cooperatives de plataformes haurien d'adoptar programes i llicències obertes tenint en compte la importància de la seva arquitectura tecnològica.

4. Quatre plataformes democràtiques de l'àmbit europeu

A partir del marc analític presentat en la secció 2, procedim a l'estudi de quatre casos de plataformes democràtiques de lliurament d'aliments amb presència a la Unió Europea, per analitzar-ne la seva caracterització.

4.1. CoopCycle

CoopCycle és una federació de cooperatives creada el 2017 a París amb l'objectiu de reduir les despeses gràcies a l'agrupació de recursos i, al mateix temps, enfortir el poder de negociació dels drets dels treballadors. Malgrat el gruix d'activitat és a França, també té entitats al Canadà, el Regne Unit, Alemanya, Bèlgica, Itàlia, Suècia, Polònia i Espanya i està desenvolupant nous nodes a Sud-amèrica i a l'est d'Europa.

- **Governança:** per assegurar una base democràtica, tots els membres locals de la federació de CoopCycle han d'oferir contractes assalariats als seus missatgers tan aviat com puguin i organitzar democràticament la distribució dels ingressos. Federativament, les cooperatives locals decideixen juntes, sobre la base d'*una cooperativa, una veu*, sobre qüestions clau com el nivell de contribució de cada membre al fons mutu segons els seus ingressos, la destinació d'aquest fons o el règim salarial pels serveis prestats.
- **Model econòmic:** encara no s'ha aconseguit un model de sostenibilitat econòmica però, quan s'hi arribi, els beneficis es volen reinvertir en el projecte. CoopCycle té un model de creixement federat i amb una descentralització progressiva de la governança de la plataforma. Actualment, cada cooperativa local mutualitza segons els seus ingressos o recursos (2% del seu valor afegit) i es pot beneficiar de tots els serveis de CoopCycle.
- **Polítiques de coneixement i dades:** CoopCycle permet l'accés lliure al codi de la plataforma a les empreses amb una base ètica sòlida per mitjà d'una llicència *copyleft*. És a dir, entitats que tenen com a fonament garantir els drets dels treballadors i la gestió democràtica interna. Pel que fa a les dades, la plataforma només recopila la informació necessària per completar el lliurament (nom, correu electrònic i telèfon).
- **Responsabilitat social:** només poden adherir-se a la federació les cooperatives que tinguin una despesa de carboni zero (per mitjà de l'ús de bicicletes mecàniques o elèctriques) i que tinguin previst un model d'ocupació de missatgers assalariat.

4.2. La Cour Cyclette (CILFé)

El servei de lliurament de bicicletes de La Cour Cyclette és una empresa cooperativa que opera a la Val de Marne, al sud-est de la ciutat de París. El servei de lliurament de bicicletes de La Cour Cyclette té com a objectiu promoure el desenvolupament d'empreses locals tot combatent la degradació de les condicions laborals.

- **Governança:** l'organització cooperativa promou que cada membre tingui dret a vot en la presa de decisions. La remuneració i les condicions laborals són acordades conjuntament pels socis cooperatius. Tecnològicament, La Cour Cyclette no utilitza sistemes de gestió algorítmica de control als treballadors.
- **Model econòmic:** com a plataforma cooperativa, els beneficis es reinverteixen en el projecte. La Cour Cyclette és l'única entitat d'aquest estudi que ha assolit un model de sostenibilitat econòmica sòlid, per mitjà de col·laboracions amb l'Administració pública i les quotes de socis.
- **Política tecnològica:** ús del programari Coopcycle.
- **Polítiques de coneixement i dades:** no es pot accedir a les dades generades en cap format.
- **Responsabilitat social:** La Cour Cyclette situa els valors de l'economia circular al centre de la seva estratègia. A part de reduir les emissions en el lliurament de la darrera milla, proporcionen materials educatius per conscienciar sobre el consum sostenible.

4.3. Crow Cycle Courier Collective (Crow)

Crow és una cooperativa de missatgeria de bicicletes independent que opera a Berlín i es basa en l'autogestió i l'economia circular.

- **Governança:** organització cooperativa democràtica de quinze membres, deu homes i cinc dones. Malgrat que actualment els missatgers de la plataforma són autònoms, l'empresa té un pla per evitar la degradació de les condicions laborals. De fet, el reconeixement jurídic d'autònom s'acorda entre els membres, valorant la seva situació econòmica i les seves necessitats.
- **Model econòmic:** cada treballador rep un mínim garantit per hora. Això fa que, sovint, els sous siguin millors que qualsevol altra empresa de missatgeria de Berlín. El model de creixement es basa a augmentar el nombre de membres de la cooperativa sense modificar-ne l'estructura de govern.
- **Política tecnològica:** ús del programari de Coopcycle.
- **Polítiques de coneixement i dades:** no és possible exportar, copiar, ni accedir a les dades.
- **Responsabilitat social:** Crow promou el reciclatge i la circularitat dels materials oferint un tipus de servei que millora l'eficiència energètica. També donen prioritat a la responsabilitat social quan escullen els proveïdors dels serveis que requereixen.

4.4. Mensakas

Mensakas va ser fundada l'any 2018 a Barcelona per exmissatgers de Glovo i Deliveroo. La seva missió és demostrar que és possible crear una plataforma de distribució responsable.

- **Governança:** cooperativa democràtica formada per vuit treballadors, cinc homes i tres dones. Totes les persones són empleats directes i guanyen el salari mínim. Per decisió de la cooperativa, les dones reben un 5 % més de salari que els homes.
- **Model econòmic:** els beneficis de l'entitat es reinverteixen en el projecte. El seu model de creixement es basa en la reproducció del projecte i la descentralització progressiva de la governança de la plataforma. De fet, ajuden a iniciatives d'altres ciutats que tenen com a objectiu oferir una alternativa a les grans plataformes globals com Deliveroo o Glovo. Mensakas ha assolit la sostenibilitat econòmica durant el 2020, per mitjà de fons públics, les quotes obligatòries dels membres i els beneficis de la seva pròpia activitat.
- **Política tecnològica:** actualment utilitzen el programari de Coopcycle, però tenen previst desenvolupar la seva pròpia aplicació que incorpori algunes necessitats específiques.

- **Polítiques de coneixement i dades:** no és possible exportar, copiar, ni accedir a les dades.
- **Responsabilitat social:** Mensakas promou el reciclatge i la circularitat dels materials. Quan hagin desenvolupat la seva pròpia aplicació tenen previst allotjar-la en servidors d'energia verda. L'entitat dona prioritat a la responsabilitat social quan trien els proveïdors de serveis. També tenen un pla de formació intern que permet fomentar el coneixement compartit.

La taula comparativa dels quatre casos (taula 1) permet observar que malgrat que no hi ha cap cas que compleix al 100% les qualitats democràtiques en les cinc dimensions definides, totes les plataformes tenen un bon nivell d'acompliment.

Taula 1. Taula comparativa entre casos analitzats. Verd: acompliment, taronja: acompliment parcial, vermell no acompliment.

Dimensions	Subdimensions	CoopCycle	CILFé	Crow	Mensakas
Governança	Format jurídic	Verd	Verd	Verd	Verd
	Participació	Verd	Verd	Verd	Verd
Model econòmic	Missió	Vermell	Verd	Vermell	Verd
	Model de creixement	Verd	Verd	Verd	Verd
	Sostenibilitat	Verd	Verd	Verd	Verd
	Finançament no lucratiu	Verd	Verd	Verd	Verd
Polítiques tecnològiques	Programari obert	Verd	Verd	Verd	Verd
	Descentralitzat	Verd	Verd	Verd	Verd
Polítiques de coneixement	Llicència <i>copyleft</i>	Verd	Verd	Verd	Verd
	Dades obertes	Vermell	Vermell	Vermell	Vermell
Responsabilitat social	Inclusió socioeconòmica	Verd	Verd	Verd	Taronja
	Sensibilitat ambiental	Taronja	Verd	Verd	Verd

Conclusions

Les condicions laborals vinculades a l'economia de plataforma estan a l'avantguarda del debat públic i l'agenda de recerca perquè empreses com Glovo, Deliveroo i Uber Eats provoquen una degradació de les condicions laborals i vulnereu els drets dels seus treballadors (Tassinari i Maccarrone, 2020; Wood *et. al.*, 2019). En paral·lel i malgrat tenir menys atenció mediàtica i de recerca, l'economia de plataforma també ofereix una diversitat de models de negoci que són afins a les qualitats democràtiques que emergeixen dels principis de l'economia social i solidària i els comuns digitals (Fuster Morell, 2018). A aquest article se centra en l'estudi de quatre plataformes alternatives de l'àmbit del lliurament a domicili amb seu a Europa que s'analitzen per mitjà del marc de qualitats democràtiques de les plataformes digitals (Fuster Morell i Espelt, 2019).

EEl resultat de l'anàlisi assenyala que les quatre plataformes estudiades (CoopCycle, CILFé, Crow, Mensakas) es mostren com una alternativa al capitalisme de plataforma (Srniczek, 2016) i fomenten alternatives democràtiques d'economia de plataforma. No obstant això, l'estudi detallat d'aquestes iniciatives mostren que tenen reptes importants.

La governança és l'element més destacat de totes elles. No solament perquè les quatre entitats estudiades tenen forma jurídica de cooperativa, sinó perquè fomenten la participació horitzontal i democràtica dels seus membres. Respecte al model econòmic, totes les organitzacions estudiades tenen un enfocament sense ànim de lucre. De fet, la majoria reinverteixen o tenen la intenció de reinvertir els beneficis en el seu projecte. A més, el model de creixement es basa en la reproductibilitat i el creixement sense canvis en la missió del projecte, és a dir, evitant models econòmics especulatius. Tot i això, el repte més important d'aquestes quatre organitzacions és la sostenibilitat econòmica. Malgrat que La Cour Cycllette (CILFé) i, recentment, Mensakas, han arribat al punt d'equilibri entre guanys i despeses, s'evidencia que la sostenibilitat econòmica és un dels principals reptes del cooperativisme de plataforma i dels projectes *open commons*.

En termes de polítiques tecnològiques, tots els casos promouen el programari obert i arquitectures tecnològiques descentralitzades. En canvi, les polítiques de coneixement i dades no consideren les dades obertes. Per tant, tot i que el programari està obert i amb una llicència *copyleft*, no és possible descarregar les dades generades pels usuaris.

Finalment, la pràctica totalitat dels projectes tenen cura de la seva responsabilitat social i mediambiental prioritzant els proveïdors de l'economia social i solidària, promovent un consum responsable i sent conscients de l'impacte ambiental de la infraestructura de la plataforma, encara que no utilitzin servidors ecològics eficients.

Aquestes troballes contribueixen al coneixement emergent de la literatura acadèmica i divulgativa destinada a comprendre aquestes alternatives d'economia de plataforma, especialment per mitjà de l'anàlisi empírica de casos. Així mateix, aquesta investigació demostra que estan sorgint organitzacions democràtiques alternatives a les plataformes unicorn i, tot i que presenten reptes importants quant a la sostenibilitat i l'escalabilitat econòmica, preveuen un futur alternatiu en què la tecnologia no s'utilitza com a excusa per a un major control del lloc de treball, sinó com una eina per promoure organitzacions més horitzontals, democràtiques i que protegeixen els drets laborals dels seus treballadors.

Bibliografia

- ALTENRIED, M. (2019). «On the Last Mile: Logistical Urbanism and the Transformation of Labour. *Work Organisation, Labour and Globalisation*. Vol. 1, núm. 12, pàg. 114. DOI: <https://doi.org/10.13169/workorgalabogjob.13.1.0114>
- BALL, J. (2020, 2 de maig). «Deliveroo Was the Poster Child for Venture Capitalism. It's not Looking so Dood now». *The Guardian*. Disponible a: <https://www.theguardian.com/commentisfree/2020/may/02/deliveroo-venture-capitalism-food-delivery-business-model>
- BAUWENS, M. (2007, 20 d'octubre). «Peer-to-Peer Governance, Production and Property: P2P as a Way of Living. Part 1». *Master New Media*. Disponible a: <https://communities-dominate.blogspot.com/brands/2007/10/peer-to-peer-go.html>
- BENKLER, Y. (2006). *The Wealth of Networks: How Social Production Transforms Markets and Freedom*. Yale University Press.
- CHARLES, J.; FERRERAS, I.; LAMINE, A. (2020). «A freelancers' Cooperative As a Case of Democratic Institutional Experimentation for Better Work: a Case Study of SMart-Belgium». *Transfer: European Review of Labour and Research*. Vol. 2, núm. 26, pàg. 157–174. DOI: <https://doi.org/10.1177/1024258920919686>
- CROWSTON, K.; HOWISON, J. (2006). «Hierarchy and Centralization in Free and Open Source Software Team Communications». *Knowledge, Technology and Policy*. Vol. 4, núm. 18, pàg.65–85. DOI: <https://doi.org/10.1007/s12130-006-1004-8>

- FORAMITTI, J.; VARVAROUSIS, A.; KALLIS, G. (2020). «Transition within a transition: How cooperative platforms want to change the sharing economy. *Sustainability Science*. Vol. 4, núm. 15, pàg. 1185-1197. DOI: <https://doi.org/10.1007/s11625-020-00804-y>
- FORDE, C.; STUART, M.; JOYCE, S.; *et al.* (2017). «The Social Protection of Workers in the Platform Economy» (pàg. 128). Policy Department. A: *Economic and Scientific Policy - European Parliament*. Disponible a: [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=IPOL_STU\(2017\)614184](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=IPOL_STU(2017)614184)
- FUSTER MORELL, M. (2017). «Towards a Theory of Value of Platform Cooperativism». A: T. Scholz i N. Schneider (ed.) *Ours to Hack and to Own: the Rise of Platform Cooperativism, a New Vision for the Future of Work and a Fairer Internet*. OR Books.
- FUSTER MORELL, M. (ed.). (2018). *Sharing Cities: a Worldwide Cities Overview on Platform Economy Policies with a Focus on Barcelona* (Sehen). Editorial UOC. Disponible a: http://www.sharingcitiesaction.net/wp-content/uploads/2018/11/SharingCities_book.pdf
- FUSTER MORELL, M. (2010). «Participation in Online Creation Communities: Ecosystemic Participation?». Conference Proceedings of JITP 2010: The Politics of Open Source. Núm. 1, pàg. 270–295. Disponible a: <https://scholarworks.umass.edu/jitpc2010/1/>
- FUSTER MORELL, M.; ESPELT, R. (2019). «A Framework to Assess the Sustainability of Platform Economy: the Case of Barcelona Ecosystem». *Sustainability*. Vol. 22, núm. 11, pàg. DOI: <https://doi.org/10.3390/su11226450>
- FUSTER MORELL, M.; SALCEDO, J. L.; BERLINGUER, M. (2016). «Debate About the Concept of Value in Commons-Based Peer Production». A: F. Bagnoli, A. Satsiou, I. Stavrakakis, P. Nesi, G. Pacini, Y. Welp, T. Tiropanis i D. DiFranzo (ed.) *Internet Science*. Vol. 9934, pàg. 27–41. Springer International Publishing. DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-319-45982-0_3
- IVANOVA, M.; BRONOWICKA, J.; KOCHER, E.; DEGNER, A. (2018). *The App as a Boss? Control and Autonomy in Application-Based Management* (pàg. 27). Europa-Universität Viadrina. Disponible a: <https://opus4.kobv.de/opus4-euv/frontdoor/index/index/docId/388>
- JARRAHI, M. H.; SUTHERLAND, W. (2019). «Algorithmic Management and Algorithmic Competencies: Understanding and Appropriating Algorithms in Gig Work». A: N. G. TAYLOR, C. CHRISTIAN-LAMB, M. H. MARTÍN i B. NARDI (ed.) *Information in Contemporary Society*. Vol. 11420, pàg. 578–589. Springer International Publishing. DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-030-15742-5_55
- KILHOFFER, Z.; DE GROEN, W. P.; LENAERTS, K.; *et al.* (2019). «Study to gather evidence on the working conditions of platform workers». *Employment, Social Affairs and Inclusion*. Disponible a: <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=89&furtherNews=yes&langId=en&newsId=9582>
- LANZARA, F.; MORNER, M. (2004). *Making and Sharing Knowledge at Electronic Crossroads: the Evolutionary Ecology of Open Source*. Fifth European Conference on Organizational Knowledge, Learning and Capabilities, Innsbruck, Austria.
- LEE, M. K.; KUSBIT, D.; METSKY, E.; DABBISH, L. (2015). «Working with Machines: the Impact of Algorithmic and Data-Driven Management on Human Workers». *Proceedings of the 33rd Annual ACM Conference on Human Factors in Computing Systems - CHI '15* (pàg. 1603–1612). DOI: <https://doi.org/10.1145/2702123.2702548>
- LEE, A. (2013, 2 de novembre). «Welcome To the Unicorn Club: Learning from Billion-Dollar Startups». *Join Extra Crunch*. Disponible a: <https://techcrunch.com/2013/11/02/welcome-to-the-unicorn-club/>.
- MARTINELLI, F.; BOZZONI, S.; CAROLI, S.; TAMASCELLI, F.; GUERINI, G. (2019). «Platform Cooperativism in Italy and in Europe». *CIRIEC Working Papers* (núm.1927). CIRIEC - Université de Liège.
- MCGAUGHEY, E. (2018). «Tayloroism: When Network Technology Meets Corporate Power: Technology Meets Corporate Power». *Industrial Relations Journal*. Vol. 5-6, núm. 19, pàg. 459–472. DOI: <https://doi.org/10.1111/irj.12228>
- ORTEGA, F. (2009). *Wikipedia: A Quantitative Analysis*. Universidad Rey Juan Carlos.
- PARENT-THIRION, A.; BILETTA, I.; *et al.* (2017). *6th European Working Conditions Survey: Overview report* (2017 update). Publications Office of the European Union. DOI: <https://doi.org/10.1136/oemed-2018-ICOHabstracts.36>
- PESOLE, A.; URZÍ BRANCATI, M. C.; FERNÁNDEZ-MACÍAS, E.; *et al.* (2018). *Platform Workers in Europe Evidence from the COLLEEM Survey* (pàg. 65).

- PETRUZZI, M. A.; SHEPPARD, V.; MARQUES, C. (2019). «Positioning Airbnb and Fairbnb in the Sharing-Exchange Continuum». *Current Issues in Tourism*, (pàg. 1-4). DOI: <https://doi.org/10.1080/13683500.2019.1697650>
- ROSENBLAT, A.; STARK, L. (2015). «Uber's Drivers: Information Asymmetries and Control in Dynamic Work». SSRN Electronic Journal. DOI: <https://doi.org/10.2139/ssrn.2686227>
- SCLOZ, T. (2016). «Platform cooperativism. Challenging the Corporate Sharing Economy». *Rosa Luxemburg Stiftung*. Disponible a: <http://www.rosalux-nyc.org/platform-cooperativism-2/>
- SCHOLZ, T.; SCHNEIDER, N. (ed.). (2017). *Ours to Hack and to Own: the Rise of Platform Cooperativism, a New Vision for the Future of Work and a Fairer Internet*. OR Books. Doi: <https://doi.org/10.2307/j.ctv62hfq7>
- SIEFKES, C. (2010, 23 de novembre). «Self-organized Plenty». *Keimform. Auf Der Suche Nach Dem Neuen Im Alten*. Disponible a: <https://keimform.de/2010/self-organized-plenty/>
- SRNICEK, N. (2016). *Platform capitalism*. Polity.
- TASSINARI, A.; MACCARRONE, V. (2020). «Riders on the Storm: Workplace Solidarity among Gig Economy Couriers in Italy and the UK». *Work, Employment and Society*. Vol. 1, núm. 34, pàg. 35-54. DOI: <https://doi.org/10.1177/0950017019862954>
- TAYLOR, F. W. (2006). *The Principles of Scientific Management*. Cosimo, Inc.
- URZI BRANCATI, M. C.; PESOLE, A.; FERNÁNDEZ-MACÍAS, E.; *et al.* (2020). «New Evidence on Platform Workers in Europe Results from the Second COLLEEM Survey».
- VEEN, A.; BARRATT, T.; GOODS, C. (2019). «Platform-Capital's 'App-etite' for Control: a Labour Process Analysis of Food-Delivery Work in Australia». *Work, Employment and Society*. Vol. 2, núm. 24, pàg. 300-317. DOI: <https://doi.org/10.1177/0950017019836911>
- WARK, M. (2004). *A hacker manifesto*. Harvard University Press.
- WOOD, A. J.; GRAHAM, M.; LEHDONVIRTA, V.; HJORTH, I. (2019). «Good Gig, Bad Gig: Autonomy and Algorithmic Control in the Global Gig Economy». *Work, Employment and Society*. Vol. 1, núm. 33, pàg. 56-75. DOI: <https://doi.org/10.1177/0950017018785616>

Citació recomanada: RENAU*, Melissa; FUSTER, Mayo; ESPELT, Ricard. Alternatives al capitalisme de plataforma. Democratitzant l'economia de plataforma. *Oikonomics* [en línia]. Maig 2021, n. 15. ISSN: 2339-9546. DOI: <https://doi.org/10.7238/o.n15.2102>

Els textos publicats en aquesta revista estan subjectes –llevat que s'indiqui el contrari– a una llicència de Reconeixement 4.0 Internacional de Creative Commons. Podeu copiar-los, distribuir-los, comunicar-los públicament i fer-ne obres derivades sempre que reconegueu els crèdits de les obres (autoria, nom de la revista, institució editora) de la manera especificada pels autors o per la revista. La llicència completa es pot consultar a <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.ca>.

Melissa Renau Cano
mrenauc@uoc.edu
Universitat Oberta de Catalunya

Melissa Renau és doctoranda a Dimmons a l'Internet Interdisciplinary Institute de la Universitat Oberta de Catalunya. Actualment desenvolupa la seva tesi doctoral a Dimmons com a part del projecte europeu Platform Labour in Urban Spaces sobre la flexibilitat i les condicions laborals a l'economia de plataforma. Té un màster en Sociologia per la Universitat de Barcelona i una llicenciatura en Administració d'Empreses per la Universitat Pompeu Fabra.

Mayo Fuster Morell
mfuster@uoc.edu
Universitat Oberta de Catalunya y Berkman Center

Mayo Fuster Morell és investigadora principal de Dimmons a l'Internet Interdisciplinary Institute de la Universitat Oberta de Catalunya. Professora afiliada al Berkman Klein Center for Internet and Society de la Universitat de Harvard. És directora de la *Càtedra Barcelona UOC en economia digital: per a una economia col·laborativa centrada en el benestar de les persones i el dret a la ciutat*, de la UOC juntament amb l'Ajuntament de Barcelona i Barcelona Activa. Ha sigut la investigadora principal de la UOC per als projectes europeus DECODE: Citizens Owned Data Ecosystem i PLUS: Platform Labour in Urban Spaces. Va ser la investigadora principal del projecte europeu P2Pvalue: Techno-social Platform for Sustainable Models and Value Generation in Commons-Based Peer Production in the Future Internet. El 2010, va concloure la seva tesi doctoral a l'Institut Universitari Europeu de Florència sobre la governança de la producció procomú entre iguals i compta amb nombroses publicacions en aquest camp.

Ricard Espelt
ricardespelt@uoc.edu
Universitat Oberta de Catalunya

Investigador sènior i coordinador equip de recerca Dimmons a l'Internet Interdisciplinary Institute de la Universitat Oberta de Catalunya. Va centrar la seva tesi doctoral a estudiar l'impacte d'internet en l'àmbit del cooperativisme agroecològic i ha desenvolupat la seva línia de recerca entorn al cooperativisme de plataforma. És llicenciat en Belles Arts i té una llarga trajectòria en l'eix que interrelaciona l'educació i l'art. És investigador postdoctoral i coordinador del projecte europeu PLUS: Platform Labour in Urban Spaces i va ser coordinador del projecte DECODE: Citizens Owned Data Ecosystem a Dimmons.